

Klagenemnda for miljøinformasjon

Klage på behandling av miljøinformasjon til behandling for Miljøinformasjonsnemnda.

Nemndsvedtak i saksnummer: 2006/05

Klager: Charlotte Lycke
Ved Forbrukerrådet
Postboks 317
1702 Sarpsborg

Innklaget: G-Sport Stavanger AS
Klubbgaten 5
4013 Stavanger

Saken gjelder

Saken gjelder klage på G-Sport Stavangers behandling av krav om miljøinformasjon. Klager har etterspurt om produktene Norrøna Trollveggen klatrejakke og Norrøna Norvik jakke inneholder PFOS eller andre stoffer brukt til overflatebehandling som kan medføre helseskade eller miljøforstyrrelse.

Bakgrunn

Forbrukerrådet utførte høsten 2005 en undersøkelse av hvordan forhandlere besvarer spørsmål med hjemmel i miljøinformasjonsloven og produktkontrollloven. Ansatte i Forbrukerrådet utga seg for å være forbrukere og stilte spørsmål muntlig i butikkene, og deretter skriftlig i brev.

Ved brev av 14. oktober 2005 rettet Charlotte Lycke en forespørsel til G-Sport Stavanger.

Lycke sender forespørselen på nytt i brev av 12. desember 2005 da hun ikke hadde mottatt noe svar på sin forespørsel.

Ved brev av 2. februar 2006 klaget Forbrukerrådet bedriften inn for Nemnda og anførte at G-Sport Stavanger ikke hadde besvart henvendelsen.

Ved brev av 13. februar 2006 sendte G-Sport Stavanger et svar til Nemnda, hvor det også vedlegges et brev til klager datert 28. desember 2005.

Ved brev av 28. februar 2006 sendte Nemnda underretning om klagen til G-Sport Stavanger, med frist til å uttale seg om saken.

Ved brev av 14. mars 2006 sendte G-Sport et nytt brev til Nemnda som blant annet videresender svar fra Norrøna Sport AS. Brevet ble mottatt av Nemnda først den 5. april 2006.

Ved e-post av 15. mars 2006 oversendte Nemnda innklagedes svar til klager, og ba om eventuelle kommentarer.

Klager gir over telefon til Nemnda den 5. april 2006 beskjed om at klagen opprettholdes.

Klagers anførsler

Klager anfører at spørsmål stilt i brev av 12. desember 2005 ikke er besvart.

Innklagedes anførsler

I brev av 28. desember 2005 anfører daglig leder av Super-G Forus at de har kontaktet Norrønas underleverandør Gore, som ikke har besvart henvendelsen. Super-G Forus er kjent med at Gore-TEX inneholder PFOA som innklagede har fått opplyst er mindre farlig enn PFOS, og som ikke skal medføre helseskader eller miljøforstyrrelser. Innklagede er kjent med PFOS' uheldige virkninger, og forsøker etter beste evne å holde seg oppdatert om ikke-nedbrytbare stoffer.

I brev av 13. februar 2006 anfører daglig leder av Super-G Forus at klagers brev av 12. desember ble besvart i ovennevnte brev. Det har vært vanskelig å svare på spørsmålet uten å vite hvilke forutsetninger kunden har for å forstå svaret. De har bedt kunden om å ta kontakt for å avklare dette. Innklagede har vært i kontakt med Norrøna Sport, og vil komme nærmere tilbake til svaret herfra.

I brev av 14. mars oversendes informasjon fra Norrøna Sport AS som opplyser at Norrøna jakker ikke skal inneholde PFOS. Alle Gore-TEX stoffer har et Øko-TEX klasse 2 sertifikat, noe som betyr at produktet er godkjent for hudkontakt.

G-Sport er opptatt av å vite hva deres produkter inneholder, samt videreformidle dette til sine kunder. G-Sport er kjent med at flere av produktene de selger kan inneholde skadelige stoffer, og tar dette svært alvorlig. Det henvises til uttalelser fra Institutt for Luftforskning (NILU) som hevder at funnene (*dette antas å være en henvisning til enkelte, ikke navngitte produkter, red. anm.*) er minimale og uskadelige ved normal bruk. Som selger av et produkt er man avhengig av at den informasjonen man innhenter hos produsenter og leverandører er korrekt. G-Sport ser positivt på at det fokuseres på spørsmål om miljøinformasjon og er opptatt av å gi riktig informasjon til sine kunder.

Nemndas vurdering

1 Lovanvendelse

Klagerens spørsmål gjelder hvorvidt et produkt inneholder stoffer som kan medføre helseskade eller miljøforstyrrelse, jf produktkontrollloven § 10 første ledd. Det er dermed produktkontrollovens regler som får anvendelse.

2 Partsforhold

Bakgrunnen for kravet om miljøinformasjon er en aksjon hvor ansatte i Forbrukerrådet som privatpersoner retter henvendelser til ulike virksomheter. Selve klagen ble inngitt av Forbrukerrådet. I brev av 22. februar 2006 til Klagenemnda ga privatpersonene som hadde etterspurt informasjonen i denne aksjonen sin fullmakt til at Forbrukerrådet forfølger saken. Forbrukerrådet opptrer dermed som fullmektig for Charlotte Lycke, som er rett klager i klagesaken.

Nemnda vil bemerke at det er Forbrukerrådet som har initiert undersøkelsen, og ikke privatpersonen. Forbrukerrådet opptrer på denne måten under "falsk flagg", ved å utgi seg for å være en forbruker overfor virksomheten. Utgangspunktet må være at den som etterspør

opplysninger opptrer åpent. Det nærmere innhold i plikten til å gi opplysninger kan etter omstendighetene variere med hvem som etterspør opplysninger. De som har plikter etter loven har dermed et rimelig krav på å vite hvem de forholder seg til. Unntak fra dette kan tenkes, men Nemnda ser ikke grunn til å gå nærmere inn på dette i nærværende sak. Selv om Nemnda etter dette i utgangspunktet er kritisk til den fremgangsmåte som er valgt, kan den likevel ikke se at fremgangsmåten i seg selv innebærer at klagen ikke kan behandles. Avvisning på dette grunnlag er heller ikke påstått av innklagede.

3 Foreligger det en informasjonsplikt?

For å falle inn under lovens virkeområde må den etterspurte informasjonen vedrøre komponenter eller egenskaper ved produktet som kan medføre helseskade eller miljøforstyrrelse, jf. produktkontrollloven § 10, jf. § 1.

3.1 Hva er PFOS?¹

Klager har etterspurt innholdet av PFOS i to Norrøna jakker. PFOS (perfluoroktanylsulfonat) tilhører en stor gruppe kjemiske stoffer som med et fellesnavn kalles perfluoralkylstoffer (PFAS). Totalt finnes det flere hundre enkeltstoffer av PFAS. For de fleste PFAS-stoffer foreligger det lite informasjon om effekter på helse og miljø. Om PFOS foreligger imidlertid en del informasjon.

PFAS stoffer er svært stabile forbindelser. Etter det SFT opplyser brytes ikke selve stoffet PFOS ned i naturen. PFOS og enkelte andre PFOS-relaterte forbindelser kan bioakkumuleres i dyr og mennesker og oppkonsentreres i næringskjeden. PFOS-relaterte forbindelser er funnet i dyr og mennesker over store deler av verden. PFOS er giftig ved gjentatt og tilstrekkelig eksponering og kan skade reproduksjonen hos pattedyr.

PFAS inkludert PFOS-relaterte forbindelser har vært brukt i industri- og forbrukerprodukter siden 1950-tallet. PFAS blir ikke produsert i Norge. Stoffene brukes hovedsakelig på grunn av sine gode overflateegenskaper. PFAS kan danne tynne hinner som hindrer spredning av brann, avdamping av flyktige forbindelser og som forbedrer produkters vann- og smussavstøtende egenskaper. PFAS brukes blant annet i brannslukningsmidler, som impregnering i tekstiler, i teflonbelegg og skismøring. PFOS og andre PFOS-relaterte forbindelser omfattes av det nasjonale resultatmålet om at utslipp av enkelte miljøgifter skal stanses eller reduseres vesentlig innen 2010.

3.2 Hva er PFOA?²

G-Sport anfører at PFOA, i motsetning til PFOS, ikke kan medføre helseskade eller miljøforstyrrelse. PFOA (perfluorinert oktansyre) er et stoff i PFAS-gruppen som har lignende egenskaper som PFOS. PFOA er et prosesshjelpemiddel som blant annet brukes ved fremstilling av teflon. PFOA brytes svært sakte ned i naturen. Studier har imidlertid vist lavere bioakkumulerings-potensiale for PFOA enn for PFOS. PFOA er påvist i lave nivåer i blod hos befolkningen, men også her er nivåene lavere enn for de PFOS-relaterte forbindelsene. Det har blitt hevdet at PFOA kan gi leverskader. Dyrestudier med PFOA har vist at eksponering for stoffet kan lede til kreft, men at dette forutsetter forholdsvis høye doser.

¹ Kilde: SFT (<http://www.sft.no>) og Miljøinformasjon i Norge (<http://www.miljostatus.no>)

² Kilde: Matportalen (<http://matportalen.no>), nettverket Grønn Hverdag (<http://www.grønnhverdag.no>), SFT (<http://www.sft.no>).

3.3 Vurdering

Utgangspunktet er at virksomheten må sannsynliggjøre at informasjonen som er etterspurt faller utenfor bedriftens informasjonsplikt etter produktkontrollen § 10.

Det er stilt to spørsmål til bedriften:

1) Inneholder produktene Norrøna Trollveggen klatrejakke og Norrøna Norvik jakke stoffet PFOS?

Etter produktkontrollen § 10 bokstav a har enhver rett til informasjon om et produkt inneholder komponenter eller har egenskaper som innebærer at produktet kan medføre helseskade eller miljøforstyrrelse. Nemnda legger for sin del til grunn at PFOS kan medføre helseskade eller miljøforstyrrelse. Innholdet av disse stoffene i produktet gjør at produktet kan anses som helse eller miljøskadelig. G-Sport har derfor i utgangspunktet informasjonsplikt etter produktkontrollen om hvorvidt produktet inneholder denne komponenten.

2) Inneholder de samme produktene andre stoffer brukt til overflatebehandling som kan medføre helseskade eller miljøforstyrrelse?

Etter produktkontrollen § 3 plikter produsent eller den som innfører et produkt å skaffe seg den kunnskapen som er nødvendig for å vurdere faren for helseskade og/eller miljøforstyrrelse. Denne kunnskapen skal videreformidles fra importør til etterfølgende salgslodd etter produktkontrollen § 10. På denne bakgrunn legger Nemnda til grunn at innklagede har plikt til å besvare spørsmålet om produktene inneholder andre stoffer brukt til overflatebehandling som kan medføre helseskade eller miljøforstyrrelse.

4 Er informasjonsplikten oppfylt?

Produktkontrollen § 10 sjette ledd, henviser til miljøinformasjonsloven § 18. Etter denne bestemmelsen kan informasjon utleveres på den måten som anses hensiktsmessig. Informasjon skal være dekkende og forståelig i forhold til informasjonsbehovet til den som ber om informasjon.

Innklagede opplyser at produktene ikke inneholder PFOS, og gir dermed et klart svar på klagers første spørsmål.

Når det gjelder klagers andre spørsmål, opplyses det at enkelte produkter kan inneholde PFOA, men at disse stoffene er mindre farlige enn PFOS og ikke er skadelige for miljøet. Det opplyses også at produktene er godkjent for hudkontakt.

Nemnda har grunn til å tro at PFOA kan medføre helseskade eller miljøforstyrrelse, slik at det i utgangspunktet foreligger en opplysningsplikt. Innklagede har imidlertid gitt opplysninger om at Gore-Tex inneholder PFOA. Innklagede har tatt kontakt med både produsent og underleverandør av stoffet for å besvare klagers spørsmål og har svart etter beste evne basert på dette. Klagers spørsmål vedrørende andre stoffer til overflatebehandling må dermed anses besvart tilfredsstillende.

Vedtak

Med hjemmel i lov om rett til miljøinformasjon og deltakelse i offentlige beslutningsprosesser § 19 fattes følgende vedtak:

- Klagen tas ikke til følge.

Vedtaket er endelig og kan ikke påklages. Vedtaket regnes som særlig tvangsgrunnlag etter lov av 26. juni 1992 nr. 86 om tvangsfullbyrdelse og midlertidig sikring (tvangsfullbyrdelsesloven) kapittel 13 og kan bringes inn for domstolene.

Oslo, 25. april 2006

Mette Cecilie Greve
Nestleder

Håvard K. Sandes

Eli Heiberg